

Roela 8-kl Kooli
Leen Kullmanni nimeline 6. kl. pioneerirühm

EESTI NSV TEENELINE ÕPETAJA ALMA ALLIKA

Kodu-uurimistöõ

Juhendaja: Maret Tralla

Roela 1980

Alma Allika on pärit Oonurme-Mõisakülast ja veedab praegu oma vanaduspäevi Rakvere rajooni Rasivere külas. Kogu oma elu on A. Allika pühendanud õpetajaametile. Kõik 46 tööaastat möödusid tal ühes koolis – Roela-Tammiku algkoolis. Tema tööd on tunnustatud mitmete autasudega, sealhulgas ENSV teenelise õpetaja austava nimetusega.

Oma lapse- ja koolipõlvest ning tööst õpetajana meenutab A. Allika järgmist:

„Olen sündinud 9. aprillil 1904. a. end. Tudulinna vallas Oonurme-Mõisakülas, kus minu vanemad ja vanavanemad Antsu talus elasid, seda majandasid, aga selle eest Oonurme mõisale renti maksid ja teopäevi tegid.

1910. a. kui algas talude päriseks ostmine, võttis mõisaomanik Alfons Riemer meie kodu endale ja minu vanemad pidid uut eluaset otsima. Ja juhtuski, et minu isa Jüri Lepasaar, ostis sama külapiirkonda Rannapungerja jõe algusse väikese kehva metsatalu, mida jões olevate allikate rohkuse tõttu kutsuti Allika taluks, mis saigi minu lapse- ja noorpõlve uueks koduks.

Siin algas vanematel suur ja raske töö küll ehituse, küll põllu- ja heinamaa laiendamise alal ja ka meid – lapsi, mind ja venda, kutsuti varajases lapseas jõukohases töös kaasa lööma.

Nii oli mul juba 13-aastaselt heina niitmine ja riisumine selge ja minust saigi emale-isale väike abiline.

Kooli pandi mind 9-aastaselt, sest oodati venna järelkasvu, kes oli 3 a. noorem, et siis lapsed koos kooli saata.

Kool oli meie kodust 3,5 km kaugusel ja tee sinna viis üle heinamaade ja läbi metsa. Teed, kui niisugust polnudki, olid vaid üksikud vankri- või reerööpad puude ja põõsaste vahel ning sagedased pori- ja veelombid, millest jalakäija pidi hoolega kõrvalt mööda hiilima.

Kool algas sügiseti 15. okt. paiku, kui juba tähtsamad põllutööd lõpetatud ja lapsed karjast vabad.

Mind viidi I õppeaastal kohe koolimajja korterisse. Magamisriided ja raskemad toiduained viidi juba eelmisel päeval koolimajja. Nüüd aga esmaspäeva varahommikuti võttis isa leivakoti selga, mina aga ilusa villase triibulise koti, ka väiksema, mis selle jaoks otse kootud, koolitarvetega, ja nii me läksime – küll pimedas komistades, küll kukkudeski.

Laupäeviti kool lõppes lõuna paiku, siis tulime ise naabrilastega koos koju.

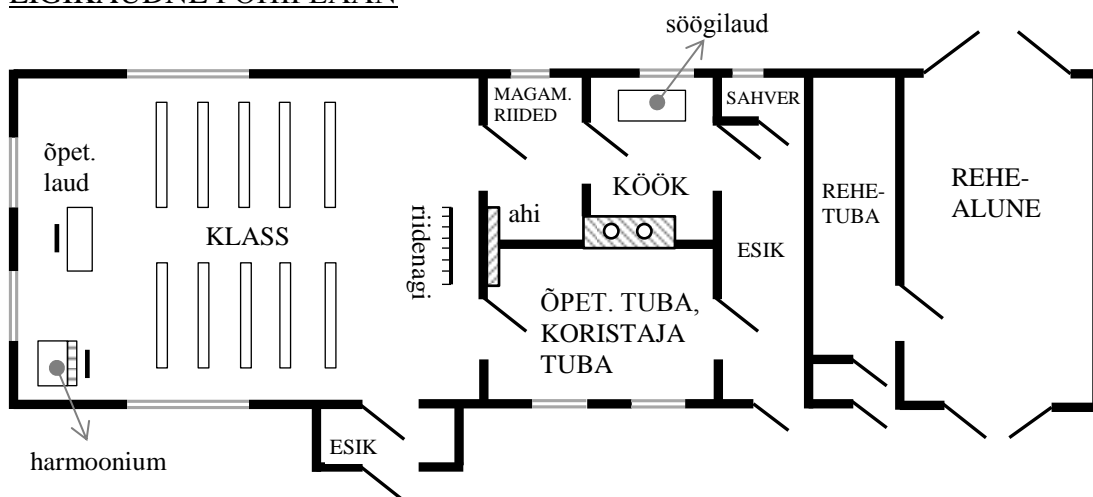
Talvel, kui pakane vee- ja porilombid kinni sillutas, viidi hobusega kooli ja käidi ka laupäeviti vastas.

Ehk küll ammu ja suurte raskustega oli minu esimene kooliperiood, aga siiski on jäänud sest ajast armsad mälestused.

Nüüd Oonurme selleaegsest koolimajast

Kui mina kooli läksin, leiti õpetajale külas korter ja võeti õpetaja tuppa koristaja või lastele söögikeetja, sest korterilapsi oli palju (15-20 õpilast).

LIGIKAUDNE PÕHIPLAAN

ESIKÜLG VASTU LÕUNAT

Korterilapsed elasid kõik klassis. Pärast õppetundidele järgnevat lühikest vaheaega süütas „koolitädi“, nagu meie teda kutsusime, pimedal ajal klassi lambi, lapsed tõid välja ka mõned kodust kaasa toodud 5-liinilised lambid ja töö algaski. Kui aga mõne aja pärast mõni väike poiss või tüdruk silmi hõõruma hakkas, oli selge, et laps oli väsinud ja tahtis magama. See oli tavaliselt kella 9 paiku õhtul.

Nüüd algas magamisasemete korraldamine. Suuremad poisid lükkasid pingid ettepoole ja tõstsid riidenagi eest, tüdrukud pühkisid põrandale ja algas aluskottide kandmine selleks ettenähtud ruumist klassipõrandale, kus magasime. Tütarlaste ülesanne oli linad, tekid ja padjad kohale panna ja võiski magama heita.

Eks seal olnud vahel ka möllu ja koeruse tegemisi ning kukerpallitamisi, mis lõppesid ikka vanemate tüdrukute kurjustamise või tädi õpetajale ära kaebamise lubadusega.

Ühe pere lapsed, õed ja vennad, magasid kõrvuti ja ses küsimuses mingeid arusaamatusi ei olnud.

Nüüd söögitegemisest

Tädi valmistas lõunasöögi. Ta keetis tavaliselt ühe lihasupi, iga päev erineva, aga liha käisime iga pere lapsed ise aidast toomas, kus liha seisis ja ära märkimas, et pärast söögi puhul ära tundsimine.

Õhtuks soojendati lõunast suppi ja leiti midagi juurde. Hommikuks keetis tädi kartuleid, aga kõrvalist pidime – suuremad tüdrukud – ise tegema.

Õppetööst

Koolis oli 3 klassi ühe õpetaja käe all, õpilasi kokku 35-40. Peale nende käisid laupäeviti vanemad poisid ja tüdrukud, keda valmistati ette leeriminekuks. Neilt nõuti laiemat usuõpetuse oskust ja kirikulaulude tundmist.

Nooremate klasside õppekavas olid eesti keel, matemaatika, minu ajal, s.o. 1912. a. peale ka veel vene keel, samuti usuõpetus kirikulauludega ja vanemas klassis ajalugu ja geograafia. Viimaseid pidime jutustama vene keeles, mis oli suureks raskuseks, sest pidime teksti pähe õppima, et jutustada. Ka matemaatika viidi vene keelde.

Paar korda aastas oli lastele ka omapäraseid rõõmupäevi, need olid põrandapesemised enne jõuluid ja kevadel õppetöö lõpul.

Eelmisel päeval käskis õpetaja lähedal elavatel lastel ämbrid ja luuad kaasa tuua. Juba tulles tehti teel mõni nali ära.

Kooli jõudes asusid poisid kohe vett kandma, tädi soojendas vett köögis, aga tüdrukud olid pesijad. Vesi valati kas meelega või kogemata summ ja summ põrandale, üks juhtus siis mõnele vastu jalgu või sääri. Oh seda kisa ja kilkamist. Kui õpetaja parajasti jaole sai, üks siis läinud valajal halvasti, teistel oli aga selja taga pisukest nalja ja naeru.

Kui tööpäev lõpul ja tulemused rahuldavad, lubas õpetaja poolnaerusui kooliõuel mõnd aja-viitemängu mängida. Siis oli komandöri kohal kohe Mikuri Simu, kes kamandas lapsed, eriti poisid, kahte leeri, türklased ja venelased! No siis läks alles kära lahti.

Halba ei juhtunud, väikest viga keegi ei kaevanud ja väsinuna, aga siiski rõõmsa meelega kõndisime kõik kodu poole.

Minu haridusteest

Kui oli 3 aastat Oonurme külakoolis käidud, hakkasid vanemad arutlema, kuhu lapsi edasi õppima saata.

Kuna sel aja Oonurmest väljuvad teed olid põhjatud ja halvad, kohati pakkudest laotud silla-taolised moodustised, siis jälle sügavad vee- ja porilombid, oli liikumine raske.

Oli aga kuulnud Lüganuse Haridusseltsi koolist Erra-Liival, kus internaat olemas ja kaugemal elunevad lapsed võisid toidu eest tasuda sularahas. Otsus langeski tolle kooli kasuks. See kool asus 30 km kaugusel meie kodust.

Ühel varahommikul võttis isa teekonna ette jalgsi, käis Erra-Liival, tõi kaasa andmeid elamistingimustest ja registreeris meid sinna õppima.

Päev enne õppetöö algust, see oli vist septembrikuus, tõsteti riidepakid, milles laste ihupesu koos pealisriietega, hobuse selga, minu vend, 9-aastane poiss, pakkide juurde, meie isaga kõndisime jalgsi ja nii algas teekond uue kooli poole.

Jätsime koduga tükiks ajaks hüvasti, sest alles jõuludeks, s.o. näärideks, lubati koju tulla. Teel peatusime lõuna paiku ühes ilusas metsatukas, kus puhkasime jalgu ja sõime lõunaleiba. Siis ruttasime edasi, sest minna oli veel hulk kilomeetreid.

Oli üsna videvik, kui isa teatas, et oleme kooli õuel.

Rõõmuga tuli vastu sama õpetaja, kellega isa oli tutvunud ja mõned õpilased, kes kohe pakid majja kandsid. Samas näidati ka voodid ja riidekapid kätte. Olime siis väsinud.

Õo möödus imeruttu. Järgmisel hommikud aga istusime juba uue kooli klassides ja isa pöördus rahuldustundega kodu poole.

Nelja aasta pärast, 1924. a. kevadel oli ka selle kooli lõpetamine. Hulk noori, juba täiskasvanuid, läksime siis laiali igasse ilmakaarde, igauks oma õnne otsima. Et mul keelte õppimises pisukest edu oli, soovitasid õpetajad mul õppimist jätkata Tartu Ülikoolis filoloogia teaduskonnas eesti keele alal.

Nii ühel juulikuu pühapäeval tuligi isa mind hobusega Rakverre tooma, et siit järgmisel päeval nõutavate dokumentide ja avaldusega Tartu sõita.

Teel kohtusime aga ühe tuttavaga Palasi külast, kes rääkis, et just täna on Roela vallamajas õpetajate valimine, üks Roelasse, teine aga Tammikule. Ta soovitas õnne katsuda.

Et vanematel majandusolukord ka kehavõitu, otsustasimegi Roela kaudu minna. Sinna jõudes oli näha vallamaja õuel noori inimesi ja vanemaid mehi – valla volikogu liikmeid.

Astusin majja, palusin sekretärilt lehe valget paberit ja kirjutasingi avalduse õpetaja töökoha saamiseks, mille koos kooli lõputunnistusega andsin üle sekretärile.

Nüüd oli õues tükk aega põnevat ootamist. Varsti kutsutigi volikogu ette üks Roelast pärit noormees – Johannes Veinmann, kes samal kevadel lõpetas Rakvere Seminari ja samas nimetati minu nime. Selleaegne vallavanem, Mihkel Soone, tegi teatavaks, et Joh. Veinmann on valitud tema kodukooli Roelasse – õppejõuks, minu nime nimetades lisas, et mind Tammiku kooli õpetajaks.

Valitavate hulgas oli ka kutselisi inimesi olnud, aga minu kasuks oli mu koolitunnistus, millel kõik head hinded, seega parim kohalolijaist.

Üllatus oli suur. Rõõm ja ka mure korraga südames, aga ma ei osanud aimata, et see päev saabki minu elusuuna määrajaks.

Ehkki nüüd oli töökoht teada, pesitses südames soov edasi õppida ülikoolis.

Mõne päeva pärast esitasin ka Tartu Riiklikku Ülikooli avalduse hakata õppima eksternina eesti keelt, tõin kaasa õppeprogrammi ja vajalikku kirjandust.

Nüüd algas töörohke periood: tundmatu töö koolis ja edasiõppimine eesti keele alal. Siin oli mulle abiks ja juhendajaks Tammiku koolijuhataja Jaan Ant. Tema oli ka üheks suunajaks minu elukutse valikul.

Minu esimene töotalv oli küll raske, kuid õppetööga jäädi rahule ja Tartus sooritasin ka kõik I kursuse eksamid.

Teisel talvel aga kooli revideerides inspektor Mart Meos arvas koolijuhataja küsimuse peale, et minust võiks õpetaja saada, kuid soovitas hakata taotlema õpetaja kutsetunnistust, mis varsti nõutav kõikidel õpetajatel.

Ka meelitas selleaegne õpetaja töötasu, mis küllaldane elamiseks. Nii ma loobusin ülikooli õpinguist ja hakkasin töö kõrvalt ette valmistama Tartu Õpetajate Seminari viimase klassi kursust.

1928. a. talvel andsin nõutavad praktikatunnid seminaris ja kevadel sooritasin ettenähtud 16 eksamist 14. Muusikaeksam oli juba varem pikendatud sügiseks, kuna see vajas suuremat ettevalmistamist, aga joonistamises kukkusin läbi. Suvel pidin nõnda täiendama end kahes aines ja sügisel eksamid õnnestusid.

1928. a. detsembri lõpul anti mulle ja kahele teisele õpetajale pidulikult kätte Tartu Õpetajate Seminari lõputunnistus.

Viimane haridusdokument näitas küll vaeva, aga rõõm tehtud tööst oli suur ja see pani unustama raskused.

Töötasin kogu elu 1924. a. augustist - 1960. a. 1. novembrini ühel töökohal – Tammiku koolis. Kool oli enne 4-klassiline algkool, siis 5-klassiline. Nõukogude võimu algusest kuni 1950. aastani 6-klassiline mittetäielik keskkool.

1950. aasta kevadel koondati kool jälle 4-klassiliseks ja juhatajaks määrati sama aasta 1. septembrist mind, õpetajaks jäi Elvi Moor.

Minu tööd tunnustati haridusala juhtivate organite poolt ja hinnati järgmiselt:

1. Medaliga „Haridustöö eesrindlane“ (4. mai 1951)
2. Tööpunalipu ordeniga (19. okt. 1954)
3. Lenini ordeniga (30. sept. 1960)
4. Eesti NSV Ülemnõukogu Presiidiumi aukirjaga ENSV teeneliseks õpetajaks nimetamise puhul (26. sept. 1960)

Kõigi nende eest võlgnen meie kodumaa Nõukogude valitsusele siiraima tänu.“

Alma Allika

Alma Allika 63-aastasena.